

Weidevogelbeheer

Enige maanden terug werd in De Levende Natuur door Melman en collega's (Melman et al., 2008) ondubbelzinnig aangegeven dat op delen van het areaal waar via agrarisch natuurbeheer overeenkomsten voor behoud van weidevogels zijn afgesloten, niet of nauwelijks weidevogels broeden. Zij gaven aan dat een deel van de huidige overeenkomsten dus zinloos is en je beter op een veel kleiner areaal overeenkomsten af kunt sluiten, desnoods met een hogere vergoeding. Zo kun je door concentratie op deze kerngebieden 95% van de Grutto's beschermen, op 2/3 van het areaal waar nu vergoedingen worden afgesloten. Daarmee werd een taboe helder besproken: een deel van de met boeren gesloten overeenkomsten levert niet of nauwelijks extra weidevogels op. Dit nummer van De Levende Natuur gaat o.a. in op een ander taboe: hogere waterstanden. Kleijn et al. geven aan dat hoge waterstanden gunstig zijn voor weidevogels: er gaan meer weidevogels broeden en ook het broedresultaat is hoger.

Nu is dit op zich geen groot nieuws, vrijwel iedereen zal het vermoed hebben. Ook dat dit niet alleen geldt voor soorten als Watersnip en Kemphaan, soorten die door de overal te lage waterstanden inmiddels tot natuurgebieden beperkt zijn. Al sinds de instelling van de Relatienota in 1975 wordt er gewerkt met weidevogelpakketten voor agrariërs. Nooit werden hogere waterstanden in de pakketten opgenomen, gewoon omdat dat voor de boeren onbespreekbaar was.

Daarmee hebben we al twee punten te pakken die maken dat het agrarisch weidevogelbeheer tot nu toe weinig succesvol is: het ligt deels op verkeerde plekken en een belangrijke en effectieve maatregel als verhoging waterstanden wordt niet toegepast.

Overigens blijven we conform het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid in Europa (zie Bos et al., dit nummer) tot 2013 investeren in intensivering en schaalvergroting, terwijl al lang bekend is wat daarmee kapot gemaakt wordt en het beleid zich na 2013 juist meer zal gaan richten op herstel van natuur en landschap. Al is dat laatste misschien wel te naïef gedacht.

Ons derde en laatste punt: veel literatuur over weidevogelbeheer is niet eenduidig en helder. In veel discussie over de kansen voor weidevogels wordt een aantal randvoorwaarden voor boeren al direct meegenomen. Zo wordt bij deze discussies impliciet al de

randvoorwaarde betrokken dat boeren het weidevogelbeheer moeten blijven uitvoeren binnen de marges van hun bestaande bedrijfsvoering en er dus alleen discussie mag zijn over maatregelen die voor hen 'bespreekbaar' zijn. Deze troebele discussies hebben zeker bijgedragen en dragen nog steeds bij aan de slechte positie van weidevogels.

Twee onschuldige voorbeelden kunnen dit illustreren: er zijn allerlei soorten weidevogelpakketten, waarbij vooral de termen 'licht' en 'zwaar' beheer in zwang zijn (zie ook Oosterveld, dit nummer). Maar de term 'zwaar beheer' verhuult dat ook hier alleen sprake is van aanpassing van maaidata en niet van aanpassing van waterstanden. Dat zou pas echt zwaar beheer zijn. Ook geeft Dekker in dit nummer aan dat zelfs de term weidevogels, bewust of onbewust, al enigszins verhullend is: er worden regelmatig van samenstelling wisselende combinaties van soorten mee bedoeld. Zeker is dat we tegenwoordig bij weidevogels vooral aan Grutto, Kievit, Scholekster en Tureluur denken en dat de zeldzamere soorten al bijna uit het denken van de (beleidsmatige) weidevogelbeschermer verdwenen zijn.

De werkelijkheid is nog erger dan hier aangegeven wordt: in veel discussies, bijv. ook bij recente discussies over mozaïekbeheer, is al niet meer te ontwarren of het gebaseerd is op waardevrij onder-

zoek of dat bij het onderzoek al de uitgangspositie was dat boeren binnenboord moeten worden gehouden. Begrijp ons goed, het gaat ons er niet om om boeren niet meer te betrekken bij weidevogelbeheer. Voor de algemenere soorten als Grutto en Tureluur zou de stand nog verder decimeren als we helemaal afhankelijk zouden zijn van natuurgebieden. Maar als we niet waardevrij onderzoeken wat weidevogels nodig hebben en dat niet als uitgangspunt voor het weidevogelbeheer kunnen nemen, kan het alleen maar erger worden. Rampzalig voor de weidevogels, en uiteindelijk hebben ook de boeren daar geen baat bij. Want weidevogelpakketten afsluiten op percelen zonder weidevogels blijkt in dit land mogelijk, maar weidevogelpakketten in een land zonder weidevogels zal voor het ministerie van LNV moeilijk uit te leggen zijn.

De redactie

Literatuur

Melman, Th.C.P. G.R. de Snoo, A.G.M. Schotman & M.A. Kiers, 2008. Kerngebieden voor weidevogels? De Levende Natuur 109 (5): 212-213.

